

KULTURENS HUS I LULEÅ

JURYNS UTLÅTANDE

RESULTAT AV INBJUDEN ARKITEKTTÄVLING 2004

TÄVLINGEN I KORTHET

Luleå kommun har arrangerat en inbjuden tävling med prekvalificering för att finna en övergripande lösning och gestaltning av Kulturens Hus i Luleå innehållande bl a konserthall, bibliotek och konsthall.

Uppgiften har primärt varit att utforma byggnaden Kulturens Hus med höga funktionella, estetiska och ekonomiska kvaliteter samt visa hur huset förhåller sig till omgivande kvarter, till staden, till stråk och platser. I uppgiften har ingått att skapa en symbolbyggnad för staden och som är en del av stadssiluetten och landskapsrummet kring Norra hamnen. Kraven på den estetiska utformningen har varit höga liksom kraven på att projektet ska vara funktionellt och realistiskt genomförbart. I tävlingsuppgiften ingick också att gestalta en parkeringsanläggning på kvarteret Trekanten samt ge en vision av hur de omgivande kvarteren på sikt kan utvecklas för att tillsammans med Kulturens Hus bilda en stadsbildsmässig helhet.

I enlighet med tävlingsprogrammet har förslagen bedömts för sin helhetslösning vad gäller:

- arkitektoniska och stadsbyggnadsmässiga kvaliteter
- lösningar av lokal- och verksamhetsmässiga synergieffekter genom flexibilitet, kommunikation och samverkan mellan verksamheterna samt
- genomförbarhet, produktions- och driftskostnader och
- framtida utbyggnadsmöjlighet

I prekvalificeringen då 61 arkitektkontor anmält sitt intresse inbjöds följande arkitektkontor att lämna förslag:

Johan Celsing Arkitektkontor, Stockholm
Coop Himmelblau, Wien
Lund & Valentin arkitekter, Göteborg
Arkitektfirmaet C.F. Möller, Köpenhamn
Nyréns Arkitektkontor AB, Stockholm
Terry Pawson Architects, London
Schmidt Hammer & Lassen, Århus
Tirsén & Aili Arkitekter, Luleå
Wingårdh Arkitektkontor AB, Göteborg

Samtliga nio arkitektkontor lämnade in förslag i enlighet med tävlingsprogrammet.

Tävlingsförslagen har bedömts av en tävlingsjury bestående av:

Roland Eriksson, ordförande, teknik- och fastighetschef Luleå kommun
Åke Broström, kulturchef, Luleå kommun
Britt-Inger Rönnqvist, bibliotekschef, Luleå kommun
Arkitekt SAR/MSA Svenolof Halvares, chef Konstens Hus, Luleå kommun
Arkitekt SAR/MSA Bo Larsson, stadsarkitekt, Luleå kommun
Arkitekt SAR/MSA Gunilla Selin, planchef, Luleå kommun
Monika Karsbrink Lövbom, chef för Kulturskolan, Luleå kommun
Gunnel Karbin, Länsmusikchef
Arkitekt SAR/MSA Roger Spetz utsedd av Sveriges Arkitekter
Arkitekt SAR/MSA Christer Malmström utsedd av Sveriges Arkitekter

Jury sekreterare har varit arkitekt SAR/MSA Katarina Nilsson, Sveriges Arkitekters tävlingservice

Till sitt biträde har juryn haft Knut Lundgren och Mikael Wänstedt för ekonomiska och genomförandemässiga bedömningar.

JURYNS SLUTSATSER I SAMMANFATTNING

De deltagande arkitektkontoren har alla medverkat till att belysa tävlingsuppgiften på olika sätt. I huvudsak två angreppssätt har använts, den konventionella pragmatiska byggnaden och den expressiva karaktärsbyggnaden. Juryn har sökt ett vinnande förslag som på ett övertygande sätt har en lösning som kan utvecklas till att uppfylla de krav och kriterier som angivits i programmet.

KULTURENS HUS I STADEN LULEÅ

I tävlingsprogrammet betonas att projektet ska vara en symbolbyggnad för Luleå. Tomten är en av Luleås mest spektakulära och huset kommer att få en stark exponering från infarten till staden. I programmet uttrycks också en önskan om att tävlingsområdet i en framtid ska få en sammanhållen stadsmässig karaktär samt att projektet ska hjälpa till att binda samman stadens centrala delar med vattnet.

Det har varit av vikt att finna lösningar som skapat ett värdigt förrum framför huset. Att placera huvudentrén mot Smedjegatan har inte varit en enkel uppgift pga. nivåskillnader och trånga mått.

En förutsättning i programmet var att Smedjegatan behåller sin funktion som bil- och bussgata. Flera projekt förutsätter att trafiken på Smedjegatan reduceras, vilket inte är möjligt.

KULTURENS HUS INRE UPPBYGGNAD OCH LOGISTIK

Tävlingsprogrammet säger uttryckligen att avsikten med att föra samman de tre huvudfunktionerna konserthall, bibliotek och konsthall är att skapa ett hus som är öppet och levande dygnet och året runt. De tre delarna har olika sorters publik och olika öppettider och ska både kunna fungera var för sig, och tillsammans. Både planerade och spontana möten ska kunna ske i huset.

Juryn har funnit att lösningen av foajén och tillhörande gemensamma utrymmen som restaurang och café har avgörande betydelse för hur huset kommer att fungera enligt programmets intentioner. De projekt som föreslår att de funktioner som har vardaglig verksamhet som biblioteket och restaurangen/caféet och som ligger i nära anslutning till entrérummet anses ha de bästa förutsättningarna att fungera, då konserthallen och dess foajé kan ges en mer högtidlig utformning i en sekundär placering.

En samlad placering av de administrativa delarna ger en ökad flexibilitet.

EKONOMI OCH GENOMFÖRANDE

I tävlingsprogrammet angavs att det var synnerligen viktigt att bruttoareor och kostnadsramar inte skulle överskridas, dvs. de tävlande ombads föreslå lösningar som håller sig inom en bestämd produktionskostnad om 205 miljoner för själva Kulturens Hus, 45 miljoner för parkeringsanläggningen i kvarteret Uttern och 19 miljoner för Norrbottensmusikens lokaler.

Projekt Kulturens Hus

Översiktliga kostnadsbedömningar har gjorts beträffande förslag nr 1 – 5 och nr 8. Juryn beslutade att någon kostnadsbedömning av övriga förslag inte erfordrades. Utgångspunkten för bedömningarna har varit bruttoareorna som prissatts, varefter kostnadshöjande/kostnadsreducerande faktorer adderats respektive tagits bort. Kostnadsprognoserna har bedömts ligga inom felmarginalen + - 5 %. Avsikten med kostnadsprognoserna har varit att visa på kostnadsskillnaderna mellan förslagen och ge en anvisning om vilka förslag som med hjälp av kostnadsstyrd projektering och byggande, kan uppföras inom de av kommunfullmäktige givna ekonomiska ramarna.

Det har då framkommit att tre av de bedömda förslagen skulle medföra överkostnader om c:a 50 miljoner kronor, och ett fjärddeförslag skulle ge c:a 25 miljoner kronor i överkostnader.

Det är av stor betydelse för juryns bedömning att bruttoarean och kostnadsramarna inte överskridits så att förutsättningarna att genomföra Kulturens Hus inom de givna ramarna är goda.

JURYNS OMDÖMEN AV FÖRSLAGEN

1. LADY IN RED

Huset är placerat så att det vänder sig mot havsviken och kan locka ned besökare från Storgatan. Den snedställda och uppbrutna fasaden ger ett varierat och intressant intryck. Entrén är strategiskt placerad i sydost med en generös entréplats. Uteplatser mot väster utanför café och konsthall skapar ytterligare träffpunkter, framförallt under sommarhalvåret.

Förslagsställaren har i allt väsentligt uppfyllt verksamhetsprogrammet. Den övergripande dispositionen av lokaler för olika verksamheter är insiktsfullt beskriven, utifrån såväl publika som personalmässiga behov av samverkan och utveckling, men behöver i sina detaljer vidarearbetas. Detta förslag har en pragmatisk planlösning, och bjuder många möjligheter till spontana möten och arrangemang. Administrationen är samlad vilket är positivt för flexibiliteten. Huset kan beskrivas som charmigt och prestigelöst.

Förslagets fasad mot väster och Norra hamnen har stora uppglasade partier med stora möjligheter till visuella upplevelser från biblioteket, konsthallen, restaurangen och konsertsalarnas foajéer. Förslagsställarna har valt fasadmateriel och färgsättning som ger ett varmt intryck.

Byggnadens alla funktioner inryms inom angivet kvarter, fungerande inlastningszoner har koncentrerats till Skomakargatan, nuvarande trafiksituation har beaktats liksom kvarteret

Trekantens möjliga funktion som kulturhustorg. Förslaget bedöms kunna uppföras inom de givna ekonomiska ramarna.

2. HITOM HIMLEN

Förslaget har skapat ett entrérum, utomhus och inomhus, som löper längs med Smedjegatan och generöst klarar publiktillströmningen vid konserter och större evenemang. Detta rum är projektets styrka. Dess många entréer ger huset en stor flexibilitet i användningen. Byggnaden är förhållandevis låg med ett stort taksprång över Smedjegatan.

Byggnaden är kompakt och enkel med tydliga samband och en rationell stomme. Projektet genomsyras av en pragmatisk enkelhet som kan ge ett något stelt uttryck.

Biblioteket är något för litet. Inlastningen behöver bearbetas med avseende på bakande fordonsrörelser och inlastningsytor. Förslaget bedöms kunna uppföras inom de givna ekonomiska ramarna. Parkeringsanläggningens utformning kan möjligen efter bearbetning ge ekonomi till projektet.

3. HÄNDELSER VID VATTEN

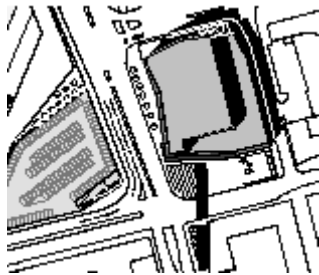

Projektets öppenhet och generalitet ger ett önskvärt intryck av allaktivitetshus, för ett vardagligt användande av Luleåborna. Funktionerna är väl ordnade i relation till varandra.

Flera av husets karaktäristiska uttryck, den rundade konserthusfasaden och dess upplysta inglasade utsiktsbar visar sig dock inte ha någon nödvändig bakomliggande funktion men behövs för att symbolisera projektets betydelse i staden.

Huset tar för sig av Smedjegatan och förutsätter att Smedjegatans funktion och utformning förändras. Projektet har lyfts från gatunivån och parkeringsanläggningen översta plan ligger ovan mark. Detta innebär å ena sidan att huset kan få en enklare/billigare konstruktion ovan grundvattennivån men ger ett avvisande intryck för dem som ska passera byggnaden.

4. BABUSJKA

Projektet har en imponerande och dramatisk volym som annonserar att detta är en institutionsbyggnad med dignitet och betydelse. Entrén mot Skeppsbrogatan med dess entré och förrum i det sydvästra hörnet är mycket väl gestaltat.

Rörelsen genom huset och till dess olika funktioner har ett övertygande flöde. Foajén kan fungera bra för improviserade eller oprogrammerade händelser. Huvudrummen, särskilt biblioteket och konserthallen, är eleganta i sin gestaltning. Dock är biblioteket för litet och utspritt i byggnaden. Hela projektet har en lösning som följer en huvudidé till både rum, kropp och materialitet.

För att kunna genomföras behöver dubbelfasaden förenklas, husets höjd studeras och förenklande bearbetningar av dess konstruktion och inre disposition göras. Förslaget har bedömts överskrida kostnadsramarna.

5. ÖPPET HUS

Projekt Kulturens Hus

Huset har teatral framtoning som karaktäriseras av horisontella band och utkragningar. Det är effektivt att kunna ändra fasaden med ljus och färg under den mörka perioden av året, men det är också underhållskrävande.

Huset är placerat så att ett entrérum skapas i det sydvästra hörnet. Men detta hörn med sina trappor kan lika gärna bli ett neutralt tomrum istället för den avsedda mötesplatsen. Det finns inga naturliga rörelseflöden genom huset, klättringen upp till konserthallen är exempelvis mycket omständlig.

Den enkla konstruktionslösningen har använts på ett kreativt sätt men är i sin gestaltning inte helt övertygande.

6. FÖNSTER MOT NORR

Huset har en expressiv men tilltalande gestalt, vars styrka ligger i mötana mellan de olika volymerna. Förslaget har en poetisk idé med en allt för drastisk framtoning.

Viss osäkerhet råder hur det kommer att fungera praktiskt i ett snörikt och kallt klimat. De vertikala rummen mellan huvudkropparna ger interiören spänning och orienterbarhet.

Det gemensamma rummet är neutralt och öppet med flera entréer vilket gör att man kan passera genom huset utan att ha något egentligt ärende till det.

7. JUPITER

En ny trafiklösning med en rondell i Smedjegatans norra ände samt en parkeringsanläggning i Trekanten är utgångspunkt för förslagets lösning. Den dominerande fasaden mot Luleås entré

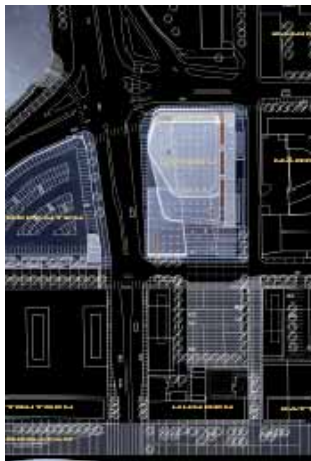
Projekt Kulturens Hus

innehåller en överarbetad lösning för inlastning och parkering under huset. Huset övriga funktioner har inte lösts på något övertygande sätt.

Det är positivt för projektet om den föreslagna torgbildningen kan skapas i kvarteret Hunden.

Byggnadens volymuppbyggnad och förslagsställarens materialpalett av glas, stål, trä, puts och natursten ger en oklar gestalt.

8. KONSTLJUSET

Förslaget innebär en vacker övergång mellan Luleås rutnätsplan och Norra Hamnen och bidrar till att hamnviken blir ett stadsrum. Huset är placerat på tomten så att en entréplats skapas i dess södra ände mot Storgatan och stadens affärgata. Ett torg föreslås i kvarteret Hunden och Skomakargatan kan också tas i anspråk för gående som kommer från Storgatan. Denna lösning är mycket tilltalande och ger Luleå ett torg som staden saknar och projektet en generös förplats. Även om torglösningen i kvarteret Hunden inte skulle gå att realisera direkt skulle huset fungera ändå.

Fasaderna är spektakulära i sin utformning men bör kunna förenklas utan att projektets kvaliteter förfärs. Norrbottensmusikens byggnad har helt separerats från det övriga huset, denna borde ha integrerats på ett bättre sätt i byggnaden.

I detta projekt är konserthallen och konsthallen de funktioner som ligger närmast entrén, det vackra och väldisponerade biblioteket når man först efter en ganska lång färd upp och igenom huset. Detta och det faktum att biblioteket måste vila tungt ovanpå konserthallen med dess stora spännvidder gör att husets organisation kan vara tveksam.

Konserthallen är med sin enkla form mycket funktionell även om det inte självklart är positivt med så mycket fönsteryta. Administrationen är samlad vilket är positivt för flexibiliteten. Restaurangens och kökets placering och inbördes relation har bedömts svårtillgänglig. Förslaget har bedömts överträda kostnadsramarna.

9. 027595

Projektet har en anslående volym och ett dominerande uttryck i stadsbilden som bättre skulle passa i en vild fjällvärld än i rutnätsstaden Luleå. I strävan efter vattenkontakt byggs en brokonstruktion över Smedjegatan, men värderingen av strandens dragningskraft tycks något överskattad.

Entrérummet har en tältliknande karaktär insvept i sluttande sjok av plåt och glas som omfamnar de konventionellt utformade huvudrummen. För att komma till huvudfunktionerna krävs en lång klättring genom huset. De gemensamma foajéerna är överdrivet stora och ofta större än de funktioner de försörjer.

Förslagsställaren själv menar att projektet inte går att genomföra inom de ekonomiska ramar som uttryckts i programmet. Projektet är mycket summariskt presenterat och relativt svårbedömt.

JURYNS BESLUT

Juryen har vid sammanvägning av alla bedömningsaspekter beslutat att förslaget "Lady in Red" bäst uppfyller tävlingsprogrammets intentioner.

Juryen tilldelar därför "Lady in Red" första pris i tävlingen.

Mot beslutet reserverar sig arkitekter SAR/MSA Roger Spetz och Christer Malmström som inte kan förorda förslaget till första pris på grund av dess bristande arkitektoniska kvaliteter.

Mot beslutet reserverar sig arkitekt SAR/MSA Bo Larsson som förordar "Konstljuset" som dock kräver en kostnadsreducerande bearbetning.

Andra pris tilldelas "Hitom Himlen".

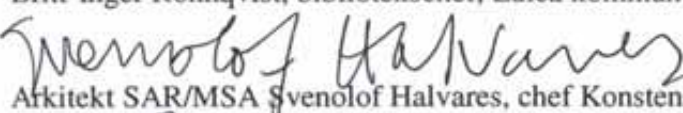
Tredje pris tilldelas "Händelser vid vatten".

Luleå 28 mars 2004

Roland Eriksson, ordförande, teknik- och fastighetschef Luleå kommun

Åke Broström, kulturchef, Luleå kommun

Britt-Inger Rönqvist, bibliotekschef, Luleå kommun

Arkitekt SAR/MSA Svenolof Halvares, chef Konstens Hus, Luleå kommun

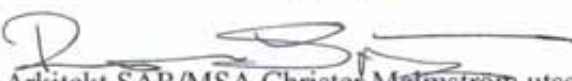

Arkitekt SAR/MSA Bo Larsson, stadsarkitekt, Luleå kommun

Arkitekt SAR/MSA Gunilla Selin, planchef, Luleå kommun/Bo Larsson enligt fullmakt

Gunnel Karbin, Länsmusikchef

Monica Karsbrink Lövbom, chef för Kulturskolan, Luleå kommun

Arkitekt SAR/MSA Roger Spetz utsedd av Sveriges Arkitekter

Arkitekt SAR/MSA Christer Malmström utsedd av Sveriges Arkitekter /Roger Spetz enligt fullmakt